

A^o

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG^o

ENGEDLMÉVEL.

Nro 51.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
25-dik napján 1798-dik Efstendöbenn.

Olasz Országi Tudósítások.

Cisálpina Respublika: — Ezen Közönség-
gestársaságnak tizenegy Osztályaibann,
fel számláltatvann a' Lakosok; találatott
azoknak száma, 3,384,543 ből állónak. Ezek
közzül sors szerént, kilentz ezer 18 és 26
efstendősök között lévő nőtelen Legények
szedődnek öfsze katonai szolgálatra, oly
fenyegető Hirdetménynek közönségessétete-

G g g

le mellett: hogy igen keményenn meg fog-
nak büntettetni, valakik a' rekrutázás elől
magokat el vonnyák, vagy a' kik alkal-
matosságot szolgáltatnak, az Iffjaknak ma-
gok el vonására. Mindazáltal, Bresciából,
Bergamóból, 's egyéb határ-meljéki vidé-
kekről feles számmal futottak el, a' rajtok
el követendő erőszakoskodás elől. — Még
nagyobb meg-indulást okozott, Fr. Vezér
Joubert' Jelentése, melyben hírül adta, hogy
két Nápolyi Seregoftályok, bérontottak
a' Római földre Név. 26 dikánn, 's hadat
kezdték a' Római Respublika ellen. Egy-
gyik Náp. Tsapat, Terniig; a' másik pe-
dig az Ánkonai útonn, Fermóig nyomúlt
elő. Ezen híradás után, mindjárt készül-
tek a' Cisalpinus Katonák, a' szélek felé
indúlni; 's Mediolánum Városábann, Dec.
1-ső napján, hatszáz lovakat szedetett a'
Direktórium öszsze a' Lakosoktól, hogy
annál jobb móddal lehessenn szállíttatni,
ágyúk- és lövéshez meg-kívántató 's más
készületeket a' Sereg után. — Micheroux
Úr, a' ki Miniszterséget viselt vala Me-
diolánumbann, a' Nápolyi Udvar' részéről:
parántsolatot vett, hogy 24 óra alatt el ta-
karodjonn Mediolánumból.

(Terni Várossa, Rómánn innen esik
tíz mértföldel, Florentzia felé: a' melytől
25 mért földnyi meszfzeségre fekszik.)

Ligúriai (Genuai) Respublika: Mihelyest Anglus Admirális Nelson, el foglalta a' Livornói Kikötőhelyet: azonnal jelentést tett Genuába, hogy valamely Hajók ezentúl, a' Ligúriai Kikötőhelyekbe szándékoznak: azoknak el fogására szabadság adódott az Anglus és Portugallus hajóknak. Ezen Jelentés, annál nagyobb aggodást okozott Genuábann: mivel a' Golfo di Venere nevezetű Kikötőhely, minden óltalom nélkül lévén a' száraz felől könnyen meg támadhatatódnék; annyival is inkább; mivel azok a' két Frantzia Batalionok is, mellyek a' Ligúriai tenger-meljékénn voltak, másuvá rendeltettek, az Olasz Országai Fr. Fővezér Joubert Generális által. Ily környülállásokbann arra határozta magát a' Ligúriai Direktórium, hogy egészszenn a' Fr. Respublika' védelmébe ajánlja magát, és a' Ligúriai Katonaságot is Fr. Generális Lapoype kormányozása alá bizza: ámbár ez tulajdonképpenn ellene vagon is a' Konstitúciónak. Ezen maga meghatározását közölte a' Direktórium, Dec. 2 dikánn a' Törvényhozó-Tanáttal, értésére advánn annak egyzszersmind, hogy ezen rendkívülvaló lépést igen hasznósnak ítélte, a' Fr. Fővezér is. A' Törvényhozó-gyűlés, nem tsak reá állott ezen Végzésre, hanem abba is meg egygyezett, hogy a' Fr. Respublika' számára;

a' Ligúriai Kalmárságtól, 3 Hónapra költsön fel-veendő nyóltszázezer líverért jót állhasson a' Ligúriai Direktórium; ki mutatván annak fundusául, a' Ligúriai Respublika' Nemzeti jószágai közzül annyit, a' mennyi, elégséges bátorságot szerezhessen.

A' Római földönn, Barátjaikra találak a' Nápolyi Katonák mindenütt a' Lakosokbann.

Elegyes Tudósítások.

Rastadtbann az a' Deputátzió, mely a' Békesség' munkájára nézve a' Fr. Követekkel, az egészsz Német Birodalmi Követség' nevébenn alkudozott levelezés által: következő, tíz Minisztérekből állott, úgymint: az Ausztriai; Brémai (vagy Hannoverai Választó-Hertzegei); Szaxóniai; Baváriai; Darmstadti; Bádeni; Mogunztiai; Würzburgi; Frankfürti, és Augsburgi-Minisztérekből. Ezek közzül, a' három elől nevezettek, oly értelmeket nyilatkoztatták, a' Deputátziónak 10-dik Decemberi Ülésébenn, hogy nem kell leg-kissebbet is engedni többé a' Fr. Követeknek. A' Pruszsz. Követség is intézett a' Német Deputátzióhoz egy Jelentést, melybenn, a' Békességekötés Tzikkelyei közzé kívánnyá

tétetni: hogy Büderich Szigete, a' Prufsz. Korona' birtokábann maradjon. A' Császári Kommisszió, vévén a' Deputázió' többsége által a' Fr. Követekhez intézett feleletet, melybenn Azoknak Ultimátuma elvölt fogadva: által küldötte azt, Dec. 11-dikénn a' Fr. Követeknek.

A' Belgiomi Insurgensek, nagy számmal, jó 's erős tanyákonn tartották valamég magokat Dec. 10 dikénn is, várván egészsz bizodalommal az Anglus és Orosz segedelmet.

A' Frantzia Törvényhozó-Tanáts, oly értelmű Tudósítást és feltételt vett Dec. 6-dikánn a' Direktóriumtól, hogy a' Nápolyi Király, meg-támadta legyen Növ. 23-dikánn a' Fr. Katonaságot, és hogy a' Szárdiniai Király, egygyet értett a' Nápolyival: minekokaért, mind a' kettőnek, hadat kell izenni. Ezen feltételbe még az nap meg-egygyeztek mind a' két Tanátsai a' Törvényhozó-gyülésnek.

A' Frantzia Respublika' Elöljárói, kívántak 's ki is nyerték a' Helvétziai Elöljáróktól: hogy Helvétziábann tizennyöltz ezer Katonákat szedhessen fel a' Fr. Respublika a' maga szolgálatjára 's zsöldjára, két vagy négy éltendeig, oly formánn:

hogy ezen Sereg, hat Félbrigádákra osztatván fel, annak Obersteri rangal leendő Vezérjeit, és minden Kapitányait, a' Fr. Direktórium választhassa ugyan: mindazáltal soha ezen Helv. Katonaság, a' Fr. Katonák közzé nem elegyítődik, és ha mi hibák történnének közöttük: azokat, a' Helv. Törvényszékek ítéllyék meg; 's midőnn a' Fr. Respublika, el botsátándja a' maga szolgálatjából ezen Korpust: ajánlani fogja azt, a' véle szövetséges Respublikák között valamellyiknek.

Mintegy öt esztendővel ez előtt, küldöttek a' Frantzia Igazgatók, a' Napkeleti Tartományokba egy tudós Társaságot, melly: Természet-visgálókából, Régiségekhez-értőkből, Ingenieurekből és Geographusokból állott, oly tzéllal, hogy ki ki közülök a' maga Tudományához képest, az eleibe adott útmutatás szerént, mindent, a' mi csak figyelmetességet érdemel öszve gyűjtsön. Egy ezen Tudosok közzül Olivier nevű, Millin Polgárhoz a' Magazin Encyclopedique című Munka' Kiadójához 1797 ben Decembernek 8-dikánn Konstantinápolyból Párisba ilyen Levelet írt: Mi, a' Persiai, Babiloniai, és Pusztá-Arábiai útunkból már vissza tértünk, és azokon kívül, a' mellyeket Egyiptomból, Síríából, és az Archi-Pelagusi Szigetektől

már haza küldöttünk, vagynak még nálunk 1200 féle, ép állapotban lévő magok, sok Római, Görög, Parthiai 's a' t. arany, ezüst, és egyéb értékből való pénzek, és némelly fontos kéz-írások 's a' t.

Konstántzinápolyból Növ. 17-dikénn: „Három Fr. hajók, mellyek Égyiptomból Tulon felé indultak, mind a' hárman szerentsétlenek voltak. Egygy t. i. az Anglusok' kezébe esett. Más, egy Syphanto nevű Archipelagusi Szigetbe ki-szállván, a' Lakosok mind el fogták a' rajta vólt 53 Fr. ákat, 's Konstántzinápolyba vitték, a' hol, bundákból, 's Kaftánokból álló jutalmat kaptak érettek; a' harmadik, Kándiánál szállván ki, valakik rajta vóltak, mind le-öldöstettek a' Kándiaiak által.

Egy Frantzia Aszszony, a' Fervierei Vendégfogadósnak Polgár Bazüenek Felesége, Növ. 29-dike reggelétől fogva, más nap reggelig öt élő Magzatokat szült. — Napkeleti Pruszfiábann, Bök Mihály nevű Ember, 114 esztendős korábann holt meg Növ. 17-dikénn. Az Attya, 113, 's az Anna 102 eszt. öt élt,

Zimonból December' 10-dikénn: — „A' Kapután Basa, Rusztsuk nevű Városhoz közel tartózkodik, 's nyakra főre

egy új Seregnek fel-állításábann fáradozik, mellyel fogantatossabban dolgozhasson Passmann ellen, mint dolgozott eddig. Nem régen azt a' Basát, a' ki először kezdett hátat fordítani, a' kormányozása alatt lévő Néppel Passman előtt: magához hivatta, tettevén, mintha akarna vele tanátskozni a' jövő hadakozás' módjáról. A' Basa hitelt adván beszédének, meg-jelent, de csak hamar feje nélkül maradt. "

Magyar Ország.

Budáról Dec. 30-dikán: — „Ő Fel-
sége méltóztatott Fő-Tisztelendő Stipsits
Ferencz, Budai Al Esperest (Vice Archidiá-
konus) és Ó-Budai Plébánus Urat, Sz.
Mártonnak Solymos Vára mellett lévő Bu-
chi Apátúrságával, (Abbatia S. Martini de
Buch prope Castrum Solymos) mind kü-
lönös Egyházi, mind pedig a' Nemzeti Os-
koláknak példás elő-mozdításábann gyűj-
tött érdemeire nézve, kegyessenn meg-tisz-
telní.“

Pestről Dec. 18-dikán: — „Méltó-
ságos Olovátzi, Báró Bernákovits József
Tiszt. Úr, Nagy-Mélt. Gróf Kollonits László
Kalotsai Érsek Ő Kegyelmessége Cze-
remóniáriussa, a' Consistoriumnak Tábla-

Bírája (Assessora) és azon Érsek-megye-
béli Szegények' Szószóllója (Prókátora) a'
Philosophiának Doktora; minekutánna az
ügy nevezett rigorosum exámenekenn kö-
zönséges meg-elégedéssel által esett vól-
na, tegnapi naponn védelmezte (defendál-
ta) az idevaló Universitás' palotájában,
a' Természet, a' Státus, a' Népek és az
Anyaszentegyház Törvényéből fzedett ve-
lős feltételeit (Positiones), 's el nyerte az
Anyaszentegyház - Törvényebéli Doktor-
ságot. "6

„Ő Felsége méltóztatott Báró Révai
Pál Ő Nagyságát, Szklabina és Blatnitza
Várainak örökös Urát, Nemes Túrótz Vár-
megyének örökös Fő-Ispánnját, Udvari
Tanácsost, és a' Királyi Táblának egygyik
Tudós Bíráját, (Hétfzeméllyes) Septemvi-
rális Táblának Tagjává nevezni. "6

„Ehrenbergi Eckstein János Doktor Úr,
ki az ide való Universitásbann Adjunctussa
vólt a' Seborvoslást tanító Profeszszornak,
és a' felkelt Nemesek' Seregénél valósá-
gos Staabs-Chirurgusságot viselt; most a'
Kolosvári Királyi Akadémiába, rendszerent
való Közönséges Profeszszorává nevező-
dött F. Urunk által, az Anatómiának, Chi-
rurgiának, és a' Bábasági tudományok-
nak. "6

„A' napokbann látogatá meg Városunkat, a' tudós Világ előtt eléggé esméretes Murhard Fridrik Wilh. Aug. Úr, ki Göttingából Bétsnek vévén útját, elébb Magyar 's Erdély Országokat meg-tekinteni, 's ásztronomiai vizsgálásai által szándékozik némely helyeknek Geografiai hosszúságokat és szélességeket meg-határozni; az utánn Konstantzinápolyonn keresztül Á'siába megy, melynek nagy részét el akarja járni.“

Pest Dec. 19-dikénn: — „N. Vármegyénk tegnapi Gvülésébenn fel-olvastott Nádor ispány O Királyi Fő-Hertzsége Rezolútiója, mely szerént, az eddig volt Vice-Ispány, 's már most Vice Palatinus, T. Nagy-Szigethi Szili József Királyi Tanácsos Úr helyébe, T. Latzkovits György eddig volt második Vitze-Ispány neveződött; Második Vitze-Ispánnyá pedig, az eddig volt Nótárius T. Szent-Királyi László Úr. Első Vice Nótáriussá lett 2-dik Nótáriusból Ottlik Dániel Úr, Második V. Nótáriussá pedig Iffjabb Kiss Sándor Úr. Mindnyájann közönséges meg elégedéssel fogadtak.

Körmötbányáról Déc. 15-dikénn: — „Nálunk egy Damacedi József, másképpen Czetus nevezetű Olasz ember, ki az

itt való Pénzverő háznál középszerű hivataltsak nem 40 esztendeig viselt, 's az utánn tsekély penzióba jutván, hogy könnyebbenn élhessen, házanként Wildamur hangú fája mellett énekelgetvén tengődött, e' napokbann életének 106-dik esztendejében meg-halálozott, például hagyván mindnyájunknak, hogy a' mértékletes józan élet szerzi a' hosszú életet az embernek."

Debretzenből Dec. 1-ső napján:

„Gyászos pompájú temetése tartatott itten Aug. 21-dikénn, egy szép, jó, 's gazdag Ifjú Úri Aszszonyságnak, ki is az előtt való nap virradóra hala meg Városunkbann véletlenül. Prédikállott hideg tetemei felett T. Prédikátor Gál András Úr; 's Oráziót mondott T. Profeszszor Sárvári Pál Úr. Vólt a' boldogútt Aszszonyság ezen Kerületbéli Ref. Ekklésiák' Fő-Kúrátorának, Királyi Tanátsos és Udvarnok T. Rédey Ferentz Úrnak kedves Leánya, és a' Bihar Vármegye' felkeltt N. Seregebéli Fő-Strázsamester T. Debozy Lajos Úrnak még tsak egynehány Hónapoktól fogva való, szívből szeretett Hitvese, Rédey Polixéna."

Béts.

Tsak nem öt Hónapja már, hogy Ő Felsége méltóztatott egy különös Kommissziót fel-állítani itten, a' melybenn, Státus- és Hadi-Tanátsos Türkheim Úr előlülése alatt, a' Fels. Hadi, Magyar, Erdélyi, és Osztgallícziái Kanczelláriáknak némely Tagyjai is jelennek meg, Lovász 'Sigmund Titkos Tanátsos, 's Békés Vármegyei Fő-Ispán Ő Exc. ával; az Osztgallícziái Gubernium' Tanátsossával Gróf Swerts Jó'sef Úrral, és az Orvosi-Tudományak Pesti Universitásbéli Profeszszorával N. Schraud Ferentz Úrral egygyütt, kik mind a' hármann, sok tapasztalást gyűjtöttek magoknak, a' nem régen Szirmiumbann és Bukovinábann uralkodott pestis alkalmatosságával. Ezen már fogytánn lévő nagy tekintetű Kommisszió, sok közhasznú eszközöket talált fel, mellyek által szándékozik a' jó Felség ezentúl megmenteni a' Török Birodalemmal határos örökös Tartományait azon pusztító nyavallyától. — Schraud Ferentz Profeszszor Úr érdemeit újra is méltóztatott Ő Felsége megjutalmaztatni, Királyi Tanátsos titulussal, és az eddig 1200 forintból állott fizetéséhez töldött 600 forintokkal.

Az 'ide'való Universitásban Chemiát tanító Iffjú Jacquin, és a' Természeti Históriat, 's a' Mezei-gazdaságot tanító Jordán Profeszszor Urak, le küldettek vólt innen a' közelebb múltt Oskola nyugvás idejében Pestre, azon nagy Gyűjteménynek megbetsülésére, mellyet szerzett magának a' Természet három Orzágaiból. Néhai Piller Tudós Profeszszor, 's mely Gyűjteményt a' Pesti Universitas szándékozik megvenni. Ezzel az alkalmatossággal eljárta Jordán Profeszszor Úr, Magyar Országának nagy részét, megnézte Teschedik Úrnak Szarvason (Békés Vármegyében) felállított gazdasági Institutumát, el járta M. Báró Podmanitzkiaknak jószágait, nem különben Gróf Festetics György Ő Nagyságának Keszthelyen felállított Gazdaságoskoláját. Megtekintett gondos szemmel más helyeket is, mellyek, a' mezei gazdaság' folytatásának tökéletesítésére erányzott törekedésekről nevezetesek, 's megvallja a' jó Hazafiaknak örömére, hogy tapasztalásai, felette nagyon ellenkeznek azon bal vélekedésekkel, mellyekben csak nem közönségesen vagynak a' Külső Országok, a' Magyar gazdaskodás módjáról.

Brünnből Dec. 18-dikán: — „E' folyó Hónapnak 21-dikére várjuk ide Bétsből Hertzeg Würtemberg Ferdinándot, a'

Rufszus Serég' Fő-Vezérét. Az Orosz Tisztek, és Köz-Katonák igen óhajtják, hogy a' Fels. Római Császár előtt mentől elébb illendőképpen ki tēhessenek magokért. Le nem írhatom azt a' méjj tiszteletet, mellyel viseltetnek a' Felsőleges Császári névhez, 's minden magoknál nagyobb Urakhoz. A' Köz-emberek tsak nem imádják a' Tisztjeiket; de ezek is igen szorostann meg kívánnyák a' Katonai regulát, 's engedelmességet. A' Kozákoknak éppen olyan Formaruhájok van, mint a' Török Katonáknak, tudnillik olyan színű posztóból, a' millyenből lehet, és³ kedvek tartja. A' többi Katonaságnak mind rendes Uniformissa van, többnyire zöld posztóból.

Ö Felsőge, 25 ezer új forintokat vesretett: mellyeket Brünnél az Orosz Katonaság között ki fog osztatni.

Ö Felsőge méltóztatott Gróf Zichy Károlyt, az ezelőtt vólt Ország Birája második születésű fiát Concipistává nevezni a' Budánn lévő Udvari Kamaránál.

Egy Nápolyi Kurír érkezett ide ötöd nappal ez előtt. Beszéli, hogy egészzen a' Trieszti Kikötőhelyig kergették a' Fr.

Korzfárok. Akkor indult vala el a' Nápolyi táborból, midőn nyóltzván ezer Embert éppen felkerekedő félbenn vólt a' Római föld felé. A' Fr. ákról azt mondja, hogy koránt se' vóltak 60 ezerenn, a' mint hírelték felölök a' különbkülönbféle Tudósítások: mellyekre, a' szüntelenvaló ke-rengéseik által szolgáltatnak ők alkalmatosságot. Ugyan azon nép t. i. el megy, 's megént más úton visszafater, néha kü-lömböző ruhában; néha pedíg késő estve és jókor reggel. Ezen fortély által akar-ják el hitetni a' Földnépével, hogy az ő számok, minduntalan nevededik.

Az Udvari Teátromokra ügyelő Kör-mányszék mellett Szekretáriusságot viselt Kotzebue Úr, gyengélkedő egészségére nézve el kéredzett ezen hivatallyából: hanem Teátromi Poétának tsak ugyan meg-hagyatott továbbra is Ő Felsege által, ezer forint esztendei fizetéssel, mely fizetést, a' Ts. K. Tartományokonn kívül is meg-fogja kapni.

Híradás.

Az Magyar Katonaság' számára meg-kívántató ruhák szolgáltatását ki-nyerte Ő

Felségétől Stefanovits János nevű Magyar Országi Szabó-Mester, ki is ezenn okból megtelepedvén Bétsnek Landstrasse nevezetű Külsővárosában a' 124-dik szám alatt; jelenti, hogy ha harminzig való Szabólegények jönnek is fel hozzá Magyar Országról: örömezt fel-fogadja oly ajánlással, hogy minden Legény leg alább is érdemelhet magának napjában egy forintot.

Küldjük Nemes Sopron Vármegye' mapáját. Leírásával, annyi szíves utána való járásunk mellett se' kedveskedhetünk még mostan, mivel a' reményelt Tudósításokat még kezünkhöz nem vehettük Sopronból. Bizonyosokká tesszük azonban is az Érdemes Olvasókat; hogy új elzítendő után annál tökéletesebb Leírásával szolgálunk, még azoknak is; kik ne talán meg-szüntek volna járítani Hírmondónkat a' jövő Fél-elzítendőben.